

Luonnos hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Pohjois-Savon liitto käsittelee lausunnossaan ensisijaisesti lakiehdotuksen 11 pykälää, jossa viitataan maakuntakaavoitukseen.

11 § 1 momentti

Lainkohdan mukaan ”ympäristölupaa edellyttävä toiminta on sijoitettava siten, ettei siitä aiheudu toiminnan sijoituspaikalla valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista.” Lainkohdan perustelujen mukaan esteen luvan myöntämiselle muodostaisivat valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävien uhanalaisten luontotyyppien ja lajien esiintyminen. Linnuston osalta kiinnitettäisiin huomiota myös seutukunnalla harvinaiseen lajistoon. Lisäksi otettaisiin huomioon myös luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueiden muodostamat verkostot ja ekologiset yhteydet, merkitys luonnonoloille alueen ulkopuolella sekä alueen erityiset kauneus- ja maisema-arvot. ”Säännöstä sovellettaisiin käytännössä useimmiten turvetuotantoalueiden sijoittamiseen.”

Valtioneuvosto teki 30.8.2012 periaatepäätöksen soiden ja turvemaiden vastuullisesta ja kestävästä käytöstä ja suojelusta. **Periaatepäätöksellä kohdennetaan soita merkittävästi muuttava uusi maankäyttö ojitetuille tai luonnontilaltaan muuten merkittävästi muuttuneille soille ja turvemaille.** Periaatepäätös sisältää toimet mainitun tavoitteen saavuttamiseksi. Päätöksen mukaan ”ympäristönsuojelulakia uudistettaessa selvitetään myös luonnonarvojen huomioon ottamisen sisällyttäminen ympäristönsuojelulakiin ja sen vaikutukset. Samassa yhteydessä arvioidaan maakuntakaavan huomioon ottamista ympäristölupamenettelyssä.”

Luonnonarvoja koskeva lainkohta on määritelty ottamatta huomioon valtioneuvoston päätöksen sisältöä. Päätökseen sisältyvä soiden luonnontilaisuusluokitus ja muut päätöksen toimenpiteet ohjaavat turvetuotantoa luonnontilansa menettäneille soille. Päätöksen linjauksia on ryhdytty soveltamaan maakuntakaavoituksessa jo aikaisemmin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden perusteella. Mainitun perusteella näin yksityiskohtainen säätely ei ole tarpeellinen ympäristönsuojelulaissa.

Lainkohdan perustelujen mukaan ”luonnonarvon alueellisella uhanalaisuudella tarkoitetaan lajien ja luontotyyppien uhanalaisuusarvioinneissa käytettyä aluemaantieteellistä luokittelua”. Suomen lajien alueellisessa uhanalaisuusarvioinnissa käytetään metsäkasvillisuusvyöhykkeiden osa-alueisiin perustuvaa aluejakoa. Vyöhykkeet eivät luonnollisesti vastaa viranomaisten hallinnollisia alueita. Alueellisen uhanalaisuuden yksiselitteinen ja yhteismitallinen määrittely on siten ongelmallista yksittäisen ELY-keskuksen toimialueella olevien vyöhykkeiden välillä ja samalla vyöhykkeellä olevien ELY-keskusten välillä, varsinkin kun ”valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisten lajien ja luontotyyppien lisäksi arvioinnissa voitaisiin omalla painoarvolla huomioda myös silmäläpidettävät lajit ja luontotyypit”.

Lainkohdan perustelujen mukaan luonnonarvon ”merkittävyttä arvioitaessa huomioon voitaisiin ottaa myös sijoituspaikan merkitys sen ulkopuolella olevalle luonnolle ja sen toiminnolle. Esimerkiksi ojitamaton suo ylläpitää siihen yhteydessä olevien pohja- ja pintavesien hyvää tilaa”. Havaittujen ”vaikutusten perusteella hankkeelta voitaisiin edellyttää myös vesilain mukaista lupaa, mutta vaikutukset voitaisiin ottaa huomioon merkittävyttä arvioitaessa, vaikka vesilain mukaisen lupakynnyksen ei yksittäistapauksessa

katsottaisikaan ylittyvän”. Esitetty menettely muistuttaa luonnonsuojelulain Natura-alueita koskevia erityissäännöksiä, joiden mukaan toiminta Natura-alueella tai sen ulkopuolella ei saa merkittävästi heikentää Natura-alueen luonnonarvoja. **Ehdotetun lainkohdan osalta jää epäselväksi, miten luonnonarvon turmeltuminen itse toiminnan sijoituspaikalla ja sen ulkopuolella määritellään.**

Lainkohta on siinä määrin tulkinnanvarainen ja huonosti ensisijaisesti päästöjä kontrolloivaan lakiin soveltuva, että luonnonarvojen huomioon ottaminen pitäisi esittää viittauksella luonnonsuojelulakiin, jossa luontotyyppien ja eliölajien suojelelu määritellään. Perustelut eivät selkeytä lainkohdan tulkinnanvaraisuuksia ja tässä muodossa laki todennäköisesti hidastaisi ja riitauttaisi entisestään lupamenettelyä.

Lainkohta on ensisijaisesti laadittu turvetuotantoa silmällä pitäen. Sen soveltumista muihin luvitettaviin toimintoihin ei ole perusteluissa tarkasteltu.

11 § 2 momentti 2 kohta

Ehdotuksen mukaan 11 §:n 1 momenttia ei sovelleta, jos siinä ”tarkoitettujen luonnonarvojen on tutkittu maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa ja toiminta sijoituu mainitussa kaavassa sille varatulle alueelle”. Maankäyttö- ja rakennuslain (25 §) mukaan maakuntakaavan ”aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen”. Maakuntakaavan sisältövaatimusten edellyttämät seikat, kuten luonnonarvot, ”on selvítettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää (28 §)”. Maakuntakaava on siis tarkoitettu ohjeeksi kunta-kaavoitukselle, muulle yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle ja lupamenettelylle, joka edellyttää maakuntakaavan selvityksiä yksityiskohtaisempaa tutkimusta. Maakuntakaavan selvitystarkkuuden riittämättömyys on tavanomainen valitusten ja maakuntakaavan vahvistamatta jättämisen peruste. **Lainkohta voisi johtaa tulkintaan, että mikäli maakuntakaavassa on tarkasteltu haettavana olevan ympäristöluvan toimialaa, maakuntakaavan edellytetään korvaavan lupamenettelyyn kuuluvat tutkimukset. On todennäköistä, että maakuntakaavalta vaadittaisiin esimerkiksi turvetuotantoalueita koskevassa suunnittelussa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maankäyttö- ja rakennuslain vaatimuksia yksityiskohtaisempaa selvitystarkkuutta.** Tällöin lupamenettelyyn liittyvä luonnonarvojen selvitysvastuu tosiasiallisesti siirrettäisiin toiminnanharjoittajalta maakunnan liitolle. Lain mukaista selvitystarkkuutta yksityiskohtaisemmat, huomattavia lisäkustannuksia aiheuttavat tutkimukset eivät maakuntakaavaa laadittaessa ole mielekkäitä senkään takia, että esimerkiksi turvetuotantoalueiden suunnitteluvaiheessa ei ole tiedossa, mille turvetuotantoon soveltuville alueille aikanaan lupaa haetaan. Jos tällaisia selvityksiä kuitenkin maakuntakaavaa varten edellytetään, valtion on rahoitettava niitä. **Lainkohta tulisi muotoilla siten, että siitä ilmenee selvitystarpeen yksityiskohtaistuminen edettäessä yleispiirteisestä suunnittelusta luvanhakuvaiheeseen.**

40 §

Pohjois-Savon liitto pitää perusteltuna, että kunnalla olisi mahdollisuus siirtää hakemuksesta toimivaltaansa osa valtion lupaviranomaisen toimivaltaan kuuluvista luvanvaraisista laitoksista.

Lausuntoa on pyydetty vain 11:ltä kunnalliselta ympäristönsuojeluviranomaiselta, pääasiassa suurilta kaupungeilta. Harvaan asuttujen pienten kuntien ympäristönsuojeluviranomaisia ei kuulla riittävästi.

POHJOIS-SAVON MAAKUNTAHALLITUS

Markku Rossi
maakuntahallituksen puheenjohtaja

Jussi Huttunen
maakuntajohtaja